

Els Aiguamolls de Pals

La lluita per la defensa dels Aiguamolls del Baix Empordà, i més concretament, dels aiguamolls de Pals, cal situar-la fins no fa pas massa dins el que ha estat la lluita per la salvaguarda de totes les maresmes empordaneses.

El procés, després de tot un seguit d'accions encaminades a la protecció d'aquests marjals, s'arribà a culminar el 30 d'abril de 1982 quan, la Instit. Alt-empordanesa per a la Defensa de la Natura, en Centre d'Estudis del Baix Empordà PERE VÈ i DEPANA, elaboren i presenten als diferents grups parlamentaris catalans un Projecte de Llei de Protecció del Aiguamolls de l'Empordà, en el què s'inclouen totes les zones qualificables d'aiguamolls, tanta la comarca de l'Alt com del Baix Empordà.

A partir d'aquest moment s'inicià el període d'esmenes i discussió del projecte. Durant aquest espai de temps, diferents ajuntaments del Baix Empordà, encapçalats pels consistoris d'Ullastret, Torroella de Montgrí i Pals, aquest darrer de manera especial, realitzaren un seguit de campanyes demagògiques i de desinformació, la qual cosa va culminar amb la supressió de les maresmes baix-empordaneses de la Llei que s'hauria d'aprovar al Parlament. L'Ajuntament de Pals, que argumentava ridículament que al seu terme municipal "no hi havia aiguamolls per protegir", es destacà en aquesta lluita, i ja aleshores es va veure un rerafons especulatiu i en vistes a la construcció d'una macroubanització a la zona dels seus aiguamolls.

El 13 d'octubre de 1983, el Parlament de Catalunya aprovà la Llei de declaració de Paratges Naturals d'Interès Nacional dels Aiguamolls de l'Alt Empordà. Malgrat que aquesta Llei seguís portant encara el nom genèric inicial de Llei de Protecció dels

Aiguamolls de l'Empordà, les zones humides del Baix Empordà n'havien estat excloses en la seva totalitat. Tot i aquesta reducció de l'àmbit, els diferents grups parlamentaris es comprometeren de manera verbal -i així quedà enregistrat a les actes del Parlament- a seguir vetllant per la conservació íntegra de tots els marjals empordanesos.

El procés, que quedà durant un temps parcialment aparcat, tornà de nou a revifar-se a finals de l'any 1984 quan, qui escriu aquestes ratlles, rebé un accésit als Premis Internacionals Príncep d'Astúries per a Joves Investigadors de la Natura, precisament per un treball o projecte d'aprofitament i millora dels aiguamolls de Pals. El batlle de Pals, Pere Servià, al qual se'l va adreçar una còpia i una lletra amistosa i de presentació, mai no va contestar l'autor. Tant sols el silenci i el menyspreu com a resposta.

El rerafons que va haver-hi en l'exclusió dels aiguamolls baix-empordanesos de la llei de protecció va ésser clarament especulatiu. Al municipi de Pals, la salvaguarda del seus aiguamolls

sempre ha estat antagònica amb la idea de construcció d'un port esportiu i una urbanització a la zona. Lamentablement, el temps ens va venir a donar la raó.

L'Ajuntament de Pals, en sessió extraordinària celebrada el 21 de maig del 1985, acordà inicialment aprovar el Pla General d'Ordenació del Municipi, en el qual es preveia la qualificació de "sòl urbanitzable no programat" de l'àrea dels aiguamolls del municipi, on ja s'explicava la intenció de construir-hi una marina, un complex esportiu nàutic i una capacitat per a 6000 persones. Segons el propi alcalde, una cosa semblant a l'actual Empuriabrava però de "més alt standing". Això culminaria la urbanització completa de tota la Platja de Pals, la qual, si fins ara esta edificada en un 80% de la seva extensió, passaria a ser un seguit de murs de formigó.

Nombroses entitats, associacions i organitzacions de caràcter científic, cívic i professional recorren amb al·legacions a l'esmentat Pla General. Totes es fonamenten en la Llei d'Espais Naturals de la Generalitat de Catalunya, aprovada el 13 de juny de

1985, i en la qual es deixa prou clar l'obligatorietat de conservar i regenerar totes les zones humides del país. L'aplicació de la Llei sembla que resta tot tipus de dubtes sobre quin serà el futur de la zona, el qual ha de quedar totalment garantit. Diversos departaments del govern es manifesten també contraris a la destrucció de la zona: la Direcció General del Medi Ambient, la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, i la Comissió Tècnica del Patrimoni Cultural de Girona.

Es també en aquesta fase que és derrotada una proposició no de Llei presentada per Esquerra Republicana. Es demana que els aiguamolls de Pals siguin inclosos en el Pla d'Espais Naturals que està elaborant la Generalitat. El grup parlamentari de Convergència i Unió, que havia presentat una esmena demanant que es respectés el planejament urbanístic municipal, s'hi oposa, junt amb el grup Popular.

El 20 de febrer del 1986, davant la sorpresa de molts, l'Ajuntament de Pals, format íntegrament per representants de Convergència i Unió, únic grup que es va presentar a les eleccions municipals, aprova definitivament el Pla General mantenint la qualificació urbanística dels aiguamolls. Els arguments esgrimits són tan pobres com el continuar dient als quatre vents que "a Pals no hi ha aiguamolls, sinó bases". S'inicia aquí un període d'espera fins que no sigui la Comissió Provincial d'Urbanisme qui es pronuncii definitivament sobre el tema. Es produeixen escenes i actuacions en ocasions violentes, amb manipulacions constants per part de membres de l'ajuntament que pretenen confondre els veïns de Pals i l'opinió pública.

Les entitats conservacionistes i tècnics en la matèria redacten entre tant un esborrany de projecte de protecció de totes les zones humides del Baix Empordà, als termes de Torroella i de Pals. L'Ajuntament de Torroella i els partits polítics de l'esquerra catalana (PSC, PSUC i ERC), recullen i abonen des d'un bon començament el projecte. Convergència i Unió i el grup Popular, afirmen

que no els interessa defensar el projecte i es desmarquen de la idea.

El 12 de març de 1986, després d'uns dies plens de tensions, es reuneix la Comissió Provincial d'Urbanisme. En aquesta reunió es debat una proposta que dos dies abans havia estat pactada a la mateixa Conselleria de Política Territorial, entre el Conseller, el Director General d'Urbanisme, el batlle de Pals i el cap dels convergents a les comarques gironines. En aquesta primera reunió es deixa sobre la taula el tema donat que no s'aprova el Pla. Es convoca una nova trobada dos dies més tard. Finalment, amb alguna pressió entre mig, el Pla General de Pals és aprovat. L'àrea total dels Aiguamolls de Pals segueix essent qualificada com a sòl urbanitzable, distingint-hi però dues zones: un 30% de sòl edificable, amb una cabuda per 1397 habitatges i 5000 persones, i un 70% d'espai lliure.

Des de la mateixa Administració se'ns vol fer creure que un 70% dels aiguamolls ha estat protegit. Tot plegat és una enganyifa. Aquest espai suposadament "protegit" és qualificat com a espai lliure dins del que és sòl urbanitzable i per tant, és zona d'esponjament i esbarjo d'aquest sòl urbà. Cal dir també que aquest famós 70% és de cessió obligatòria a l'Ajuntament, el qual ja s'ha pronunciat en el sentit que no pensa elaborar cap Pla especial de Protecció del Medi. Els Aiguamolls de Pals han estat sentenciats a mort, a ésser convertits en jardins municipals o equipaments de la macroubanització que els ofegarà.

Ja en aquestes darreres setmanes, han estat també refusades al Parlament català unes proposicions de llei i no de llei per tal de salvaguardar les maresmes baix-empordaneses. Els grups de Convergència i Unió i Popular, sense cap classe d'arguments coherents i amb una arrogància inhospitada, s'han mostrat sempre contraris a la protecció i favorables a la destrucció i urbanització d'aquets marjals. Ens volen privar a tota la gent de la comarca de seguir veient i respectant un troç de la nostra

costa que pertany a la nostra història i al nostre patrimoni natural. L'especulació del litoral continua, en plena democràcia, com en els millors temps de l'època passada.

Però la darrera paraula no ha estat encara dita. Els Aiguamolls de Pals s'han de salvar per la via de la resposta popular. Un poble que ja està cansat de veure com aquest "país petit" se'ns l'estan menjant a queixalades aquells que propugnen un urbanisme ferotge i desordenat, amb un total menyspreu cap als nostres valors populars.

L'afer dels Aiguamolls de Pals, que va afegint noves dades i implicacions a mesura que passen els dies, es va embolicant cada cop més i, de no arreglar-se pel camí de la preservació del medi, del compliment de la Llei i de la defensa dels interessos col·lectius, pot acabar en autèntic escàndol.

Salvem els Aiguamolls! ! !

Ramon Fortià i Rius
Naturalista, biòleg

